

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Europa og Nordamerika

EKN, sagsnr.: 2018-3671
Den 4. juli 2018

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 16. juli 2018

SAMLENOTAT

1. Libyen	2
2. Nordkorea	4
3. Kommissionens forslag til Rådsbeslutning om aftale mellem EU og Marokko om ændring af protokollerne 1 og 4 til associeringsaftalen mellem EU og Marokko	6

1. Libyen

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

Rådet (udenrigsanliggender) den 16. juli 2018 ventes at drøfte den seneste udvikling i Libyen, herunder den politiske situation i lyset af Libyen-mødet i Paris den 29. maj 2018 og migrationsaspekter.

2. Baggrund

Sikkerhedssituationen er fortsat skrøbelig med konfrontationer mellem forskellige grupperinger. Premierminister Fayezi Sarrajs internationalt anerkendte samlingsregering i Tripoli har kun meget begrænset kontrol og er bl.a. under pres fra general Khalifa Haftar og hans styrker i øst, der ikke anerkender samlingsregeringen. Den 28. juni d.å. erklærede Haftar at have taget kontrollen med Derna, som efter det oplyste skulle have været den sidste østlige by ikke underlagt Haftars kontrol. Også terrorgrupper som IS opererer fortsat i Libyen, som illustreret ved angrebet den 2. maj d.å. på den nationale valgkommission, hvor 13 personer omkom.

Som led i FN's bestræbelser på at finde en politisk løsning på krisen lancerede FN's særlige repræsentant for Libyen, Ghassan Salamé, i september 2017 en handlingsplan, der skal bane vej for en afstemning om en ny forfatning samt præsident- og parlamentsvalg. Der har imidlertid været meget begrænsede fremskridt i processen. For at forsøge at skabe fornyet momentum var Frankrigs præsident Emmanuel Macron den 29. maj d.å. vært for et højniveaumøde, der bl.a. havde deltagelse af fire af Libyens tungeste politiske aktører – premierminister Sarraj, general Haftar, formand for repræsentanternes hus Aguila Saleh og formand for statsrådet Khalid Meshri. Nødvendigheden af at invitere hele fire libyske aktører illustrerer den fragmenterede natur af det libyske politiske landskab. Mødet resulterede i en erklæring, ifølge hvilken den fornødne lovgivning for afholdelse af valg skal være på plads inden den 14. september 2018, og parlaments- og præsidentvalg skal finde sted den 10. december 2018. Erklæringen blev dog ikke underskrevet af parterne. Den 6. juni d.å. noterede Sikkerhedsrådet i en formandserklæring sig de libyske lederes forpligtelse til at fremme disse mål.

Der har i længere tid været fokus på forholdene for migranter i Libyen, herunder ifm. Det Europæiske Råd den 28. juni d.å., som konkluderede, at bestræbelserne på at standse smuglere, der opererer fra Libyen, bør intensiveres, ligesom EU bl.a. vil øge støtten til Libyens kystvagt samt til humane modtagelsesforhold, frivillige tilbagesendelser og frivillig genbosætning. Som led i bestræbelserne på at fjerne incitamentet til at begive sig ud på farefulde rejser, opfordrer konklusionerne endvidere til hurtigt at undersøge konceptet med regionale landgangsplatforme i tæt samarbejde med relevante tredjelande og UNHCR og IOM.

I forbindelse med EU-AU topmødet i Elfenbenskysten i november 2017 enedes man om at styrke samarbejdet via en trilateral taskforce (EU-AU-FN), som bl.a. har til opgave at accelerere frivillig tilbagesendelser fra Libyen. Som led i dette arbejde har IOM hjulpet over 27.000 strandede migranter med frivillig hjemsendelse, og UNHCR har, om end i begrænset omfang, evakueret særligt udsatte flygtninge til asylbehandlinger i Niger. Den danske støtte til migrationshåndteringen er primært blevet kanaliseret gennem EU's trustfund for Afrika, hvortil Danmark pt. er fjerdestørste bidragsyder. Trustfonden blev etableret som opfølgning på Valletta-

handlingsplanen fra 2015. Gennem en række indsatser støtter Danmark endvidere demokratiopbygning i Libyen samt arbejdet for at mindske risikoen for fornyet konflikt.

3. Formål og indhold

Rådet (udenrigsanliggender) den 16. juli 2018 ventes at drøfte den seneste udvikling i Libyen, herunder den politiske situation i lyset af mødet i Paris den 29. maj 2018 og migrationsaspekter.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes fortsat opbakning til FN's bestræbelser på at fremme en politisk løsning og bidrage til stabilitet i Libyen. Der må også forventes støtte til den franske præsidents forsøg på at skabe fornyet momentum, men flere medlemslande vil muligvis understrege vigtigheden af at sikre grundig forberedelse af og bred opbakning til valg for at undgå yderligere splittelse. Der forventes endvidere enighed om fortsat støtte til de libyske myndigheder mhp. at dæmme op for migrationsstrømmene og bekæmpe menneskesmuglere.

10. Regeringens generelle holdning

Danmark støtter et stærkt EU-engagement i Libyen og lægger vægt på, at EU igennem sin deltagelse i Libyen-kvartetten (EU, FN, AU og den Arabiske Liga) støtter FN's bestræbelser. Danmark lægger ligeledes vægt på en hurtig og effektiv gennemførelse af Malta-erklæringen fra februar 2017, som skitserer en række prioritetsområder for EU's indsats for at håndtere udviklingen på den centrale Middelhavsrute. Danmark støtter et tæt migrationssamarbejde med Libyen, som også har fokus på migranternes rettigheder. Danmark støtter det øgede trilaterale samarbejde om frivillige tilbagesendelser af migranter fra Libyen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg på mødet den 19. januar 2018 til orientering.

2. Nordkorea

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) d. 16. juli 2018 forventes der en drøftelse af status for udviklingen på den koreanske halvø - ikke mindst i lyset af Singapore-topmødet mellem USA og Nordkorea d. 12. juni 2018. Dernæst ventes drøftelser om, hvordan EU bedst muligt kan støtte op om den videre proces. Der er bred enighed blandt medlemslandene om, at det på nuværende tidspunkt primært handler om at fastholde presset og sanktionerne mod Nordkorea, indtil der er set reelle skridt mod atom-afrustning.

2. Baggrund

Præsident Trump og Nordkoreas leder Kim Jong-un underskrev d. 12. juni 2018 på deres topmøde i Singapore en fælles erklæring, hvori Trump bekræftede, at USA vil levere sikkerhedsgarantier over for Nordkorea, mens Kim Jong-un bekræftede, at Nordkorea vil arbejde for fuldstændig nuklear afrustning af den Koreanske Halvø. Fælleserklæringen lægger op til en videre forhandlingsproces, hvor fokus vil være på at etablere en proces, der kan sikre komplet, verificerbar og uigenkaldelig atomafrustning af Nordkorea. Det er umiddelbart forventningen, at den videre proces vil blive ganske vanskelig.

EU's hidtidige Nordkoreapolitik har involveret gennemførslen af egne restriktive tiltag mod Nordkorea samt gennemførslen af to runder demarcher over for en række tredjelande. EU har efter Singapore-topmødet indledt overvejelser, om på hvilken måde EU bedst kan støtte op om en eventuel positiv fremdrift. Der er bred enighed om, at EU fortsat skal fokusere på at fastholde presset og sanktionerne, indtil der er set reelle skridt mod nordkoreansk atom-afrustning.

3. Formål og indhold

Rådet forventes at drøfte den seneste udvikling på den koreanske halvø, herunder ikke mindst situationen efter Singapore-topmødet samt at have en første, præliminær drøftelse af hvordan EU kan bidrage til at støtte op om den nuværende udvikling.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet. Danmarks samhandel med Nordkorea er yderst begrænset.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forudses bred enighed om, at EU fortsat skal fokusere på at fastholde presset og sanktionerne på Nordkorea ved at sikre hurtig og fuldstændig implementering af FN-sanktionerne og egne restriktive tiltag, indtil der er set reelle skridt mod nordkoreansk atom-afrustning.

10. Regeringens generelle holdning

Der bakkes fra dansk side op om, at EU støtter det stærke pres på Nordkorea for at fastholde Nordkorea ved forhandlingsbordet. Derfor bakkes der op om hurtig og effektiv implementering af FN's sanktioner og EU's supplerende restriktive tiltag over for Nordkorea.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

3. Kommissionens forslag til Rådsbeslutning om aftale mellem EU og Marokko om ændring af protokollerne 1 og 4 til associeringsaftalen mellem EU og Marokko

KOM (2018) 0479, KOM (2018) 0481, SWD (2018) 0346

Nyt notat

1. Resumé

Europa-Kommissionen har fremlagt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets beslutning om ændring af protokollerne 1 og 4 til associeringsaftalen mellem EU og Marokko. Formålet med forslaget er, i opfølgning på EU-Domstolens afgørelse af 21. december 2016, at udstrække associeringsaftalens geografiske anvendelsesområde således, at produkter fra Vestsahara nyder samme toldpræferencer som produkter fra Marokko. Der er ikke tale om at tildele nye præferencer, men udelukkende at sikre, at eksport fra Vestsahara behandles på samme måde som eksport af produkter af marokkansk oprindelse og dermed undgå, at Vestsahara kommer i en konkurrencemæssig ufordelagtig situation i forhold til nabolandene, der alle nyder toldpræferencer gennem associeringsaftaler eller inden for systemet af generaliseret præferencer. Det er forståelsen, at aftalen er provisorisk i afventning af en løsning om Vestsaharas status i FN-regi. Aftalen præjudicerer hverken EU's eller Marokkos respektive holdninger til Vestsaharas status. Fra regeringens side er man generelt positiv over for formålet med Kommissionens forslag.

2. Baggrund

Kommissionen har den 11. juni 2018 fremlagt forslag til rådsafgørelse om tilpasning af protokol 1 og 4 til associeringsaftalen mellem EU og Marokko.

Selve aftalen mellem EU og Marokko om ændringer af associeringsaftalens protokoller 1 og 4 har form af en brevveksling og udgør det juridiske grundlag for udstrækning af det geografiske anvendelsesområde. Aftalen indgås med Marokko, idet alene de marokkanske myndigheder kan sikre, at de nødvendige regler for tildeling af toldpræferencer på produkter fra Vestsahara respekteres.

På Rådets anmodning har Kommissionen, i en rapport der ledsager forslaget til rådsafgørelsen, vurderet aftalens potentielle indvirkning på bæredygtig udvikling navnlig med hensyn til fordelene for de berørte personer og udnyttelsen af de berørte områders naturressourcer. Kommissionen redegør for en række metodiske udfordringer ikke mindst for så vidt angår definitionen af de berørte personer. I den henseende konkluderer Kommissionen, at Vestsaharas folk har ret til selvbestemmelse, men at det ikke er Unionens ansvar at afgøre hvem, der hører til det folk. Endvidere bemærker Kommissionen, at FN's dokumenter af relevans for økonomiske aktiviteter på ikke-selvstyrende områder beskriver, at man skal forholde sig til fordele for områdets indbyggere. I lyset af, at toldpræferencer tildeles et bestemt område, og at fordelene dermed er knyttet til området, har Kommissionen valgt at koncentrere analysen på fordele for områdets indbyggere.

Kommissionen har til brug for vurderingen af aftalens potentielle indvirkning indhentet oplysninger fra Marokko, civilsamfundet i Vestsahara, Polisario og fra åbne kilder. Et flertal af de konsulterede har redegjort for en aftales positive effekt for områdets indbyggere i sin helhed. De har samtidig fremhævet, at manglende toldpræference hæmmer den socioøkonomiske udvikling i Vestsahara. Polisario og visse NGO'er har udtrykt sig imod en aftale. De har ikke forholdt sig til aftalens indvirkning på de berørte personer, men alene givet udtryk for en frygt for, at aftalen konsoliderer status quo i Vestsahara. Kommissionen konkluderer, at toldpræferencer har en

positiv effekt på økonomien i Vestsahara, og at frygten, for at aftalen indebærer en anerkendelse af status quo, er ubegrundet, idet intet i aftalen medfører anerkendelse af Marokkos suverænitæt over Vestsahara.

Kommissionen konkluderer videre, at toldpræferencer tildeles Vestsahara uden modydelse, og at det derfor kan antages, at den er til fordel for Vestsahara. Kommissionen skønner, at de økonomiske og udviklingsmæssige fordele for Vestsahara, der følger af aftalen, opvejer ulemperne – herunder den ekstensive anvendelse af naturressourcer særligt vandressourcer, som der er taget højde for.

Kommissionen oplyser, at der med henblik på at føre tilsyn med aftalens virkning på områdets indbyggere og udnyttelsen af naturressourcerne i de pågældende områder fastsættes en ramme og procedure, der med regelmæssig, gensidig informationsudveksling giver parterne mulighed for at vurdere følgevirkningerne af disse i løbet af deres gennemførelse. Endvidere vil civilsamfundet af Kommissionens tjenestegrene og af den Fælles Udenrigstjeneste blive underrettet om aftalens gennemførelse.

Flere medlemslande, herunder Danmark, har lagt vægt på aftalens overensstemmelse med EU-Domstolens afgørelse i sag nr. C-104/16 P af 21. december 2016. Til Kommissionens forslag til rådsbeslutning er vedlagt en begrundelse, der gennemgår den konsultationsproces, som Kommissionen og FUTen har gennemført. Af begrundelsen fremgår, at forslaget er udarbejdet med henblik på at respektere EU-Domstolens afgørelse. I afgørelsen fastslås, at omfattelsen af Vestsahara til denne aftale forudsætter, at der indhentes samtykke fra ”the people of Western Sahara”.

Det har på baggrund af begrundelsen til Kommissionens forslag givet anledning til tvivl, hvorvidt den ovennævnte konsultationsproces af EU-Domstolen ville blive vurderet at leve op til kravet om indhentelse af samtykke fra ”the people of Western Sahara” som fastlagt i ovennævnte dom.

Det har derfor været væsentligt for medlemslandene, at Rådets Juridiske Tjeneste vurderer aftaleudkastets forenelighed med EU-retten. Rådets Juridiske Tjeneste har på den baggrund den 2. juli 2018 i en vurdering af aftaleudkastets forenelighed med dels forhandlingsdirektiverne, dels EU-Domstolens afgørelse fundet, at det fremgår af Kommissionens rapport, der ledsager forslaget til rådsafgørelsen, at alle rimelige og gennemførlige skridt er taget for at fastslå Vestsaharas befolknings (”the people of Western Sahara”) samtykke til aftaleudkastet gennem konsultationer med dets repræsentanter.

Forslaget vedtages i Rådet ved kvalificeret flertal, hvorefter forslaget overgår til Europaparlamentet med henblik på Parlamentets samtykke før den endelige vedtagelse i Rådet. Aftalen træder i kraft dagen efter den dato, hvor de kontraherende parter oplyser hinanden om gennemførelsen af deres respektive interne procedurer.

3. Formål og indhold

Formålet med forslaget er at udstrække toldpræferencer på produkter fra Vestsahara som opfølgning på Domstolens afgørelse og etablere det juridiske grundlag for, at produkter fra Vestsahara kan nyde samme toldpræferencer som produkter fra Marokko. Aftalen indgås uden at præjudicere Unionens og Marokkos respektive holdninger til Vestsaharas status. Forslaget er i overensstemmelse med Unionens handelspolitik. Indtil EU-Domstolens afgørelse af 21.

december 2016 blev der de facto udstrakt toldpræference på produkter fra Vestsahara. Kommissionen oplyser, at der er fortilfælde for, at handelsaftalers geografiske udstrækning rækker ud over de kontraherende parters område, idet produkter fra San Marino og Andorra også omfattes af associeringsaftalen mellem EU og Marokko.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet er i henhold til den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294) medlovgiver. Der foreligger endnu ikke en udtalelse fra Europa-Parlamentet.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Aftalerne forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Samtlige medlemsstater - med undtagelse af en enkelt - har bakket op om forhandlingsdirektiverne, der ligger til grund for forslaget.

10. Regeringens generelle holdning

Fra regeringens side er man generelt positiv over for formålet med Kommissionens forslag. Landene, der grænser op til Vestsahara, nyder alle toldpræferencer med EU. Manglende toldpræferencer på produkter fra Vestsahara stiller Vestsahara i en konkurrencemæssig ufordelagtig situation med mulige negative konsekvenser for den socioøkonomiske udvikling til følge.

Fra dansk side er der som anført ovenfor under drøftelserne i EU-arbejdsgrupperegi lagt vægt på aftaleudkastets forenelighed med EU-Domstolens afgørelse. Regeringen noterer sig, at Rådets Juridiske Tjeneste har fundet, at det fremgår af Kommissionens rapport, at alle rimelige og gennemførlige skridt er taget for at fastslå Vestsaharas befolknings ("the people of Western Sahara") samtykke til aftaleudkastet gennem konsultationer med dets repræsentanter. På det grundlag kan regeringen støtte indgåelse af aftalen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg senest den 11. maj 2017.